

Місячний Економічний Моніторинг України

- Президент України взяв участь у саміті СНД та зустрічах, присвячених перспективам розвитку Єдиного економічного простору.
- За результатами перших семи місяців року реальний ВВП зріс на 3,7% дпр.
- Оголошено умови тендеру з повторної приватизації 93,02% акцій металургійного комбінату "Криворіжсталь".
- Україна та ЄС підписали нову угоду, яка регулюватиме торгівлю сталлю між країнами у 2005-2006 рр.
- Парламент збільшив пенсійний збір на послуги мобільного зв'язку з 6,0% до 7,5% .
- НБУ збільшив ставку рефінансування та вимоги до обов'язкових резервів банків.
- Raiffeisen International (Австрія) придбав український банк "Аваль" та Український процесінговий центр.

**№9 (59)
вересень
2005**

Політика: Україна взяла участь у саміті СНД та зустрічах, присвячених ЄЕП

У серпні Президент України взяв участь у саміті СНД та зустрічах, на яких обговорювались перспективи розвитку Єдиного економічного простору (ЄЕП) між Україною, Росією, Білоруссю та Казахстаном, створення якого було ініційовано два роки тому. Україна знов підтвердила намір взяти участь в об'єднанні тільки в тій частині, що не суперечить головній меті країни – членству у ЄС та СОТ. На сьогодні Україна готова підписати документи, що стосуються створення зони вільної торгівлі між зазначеними країнами, але не готова приєднатись до угод, що ведуть до створення митного союзу.

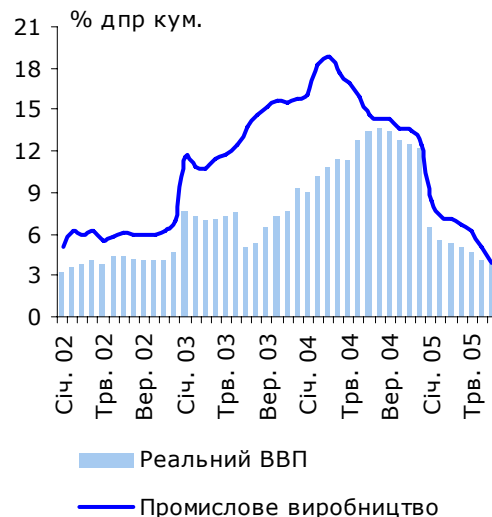
Серпень характеризувався інтенсифікацією переговорів між Україною та Росією з приводу транзиту та поставок природного газу. Серед основних питань, що обговорювались, були ціна російського газу для України, тариф на транзит російського газу до Європи, транзит туркменського газу територією України, а також використання підземних газових сховищ та можливі невідповідності при визначенні обсягів газу в таких сховищах. Росія наполягає на тому, що використання російського газу, який знаходиться в українських підземних сховищах, суперечило домовленостям, а також пропонує монетизувати всі розрахунки за газ, який сьогодні Україна отримує як плату за транзит, та наполягає на підвищенні ціни газу для України з 60 дол. США до 150 дол. США за тисячу кубічних метрів. Досі не було підписано жодного контракту, що створює для України невизначеність щодо ціни газу в 2006 році.

Реальний сектор: Економічне зростання продовжує сповільнюватись

Уповільнення економічного зростання у липні продовжилось. За оцінками Держкомстату, протягом перших семи місяців року реальний ВВП зріс на 3,7% дпр порівняно із двозначним показником зростання, зафіксованим за такий самий період минулого року. Значне уповільнення зростання доданої вартості в обробній промисловості та від'ємні показники зростання в будівництві та оптовій торгівлі були основними чинниками уповільнення темпів зростання реального ВВП у галузевому розрізі. Промислове виробництво зросло на 3,9% дпр, головним чином, через скорочення виробництва металів та уповільнення машинобудування. Високі темпи виробництва у харчовій промисловості були основним чинником збільшення виробництва продукції промисловості. Зважаючи на ці тенденції, Міністерство

Населення: 47,3 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 28,7%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10,8%
Інвестиції/ВВП: 20,1%
Експорт: Росія 17%, ЄС 33%
Імпорт: Росія 35%, ЄС 32%

Промислове виробництво та зростання реального ВВП

Джерело: Держ комстат

Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.kiev.ua>

економіки переглянуло прогноз зростання промислового виробництва у 2005 році, знизивши його з 12,0% до 6,5%, та висловило намір зменшити прогнозний показник зростання реального ВВП. За оновленим прогнозом ІЕД зростання реального ВВП у 2005 році становитиме трохи більше 4%.

З боку попиту одним з основних факторів уповільнення економічного зростання є низька інвестиційна активність. Протягом першої половини року інвестиції в основний капітал збільшились на 8,5% дпр, що в декілька разів менше за аналогічний показник минулого року. Очікується, що швидке зростання інвестицій відновиться тільки у другій половині наступного року, оскільки зараз ситуація залишається невизначеною, що зумовлюється зокрема частими змінами в законодавстві, реприватизацією та наближенням конституційної реформи й виборів до парламенту, що в цілому негативно впливає на інвестиційний клімат.

Галузеві тенденції: Оголошено умови тендеру з повторної приватизації "Криворіжсталі"

Приватизація. Новий тендер з приватизації 93,02% акцій металургійного комбінату "Криворіжсталь" призначено на 24 жовтня 2005 року. Початкову ціну продажу визначено на рівні 10 млрд. грн., порівняно з 4,26 млрд. грн., які було отримано в результаті минулорічної приватизації підприємства. На сьогодні чотири компанії виявили зацікавленість в тендері: "Mittal Steel" (Індія), "Северсталь" (Росія), "ЄвразХолдинг" (Росія) та "Приват-Інтертрейдинг" (Україна). Цього разу кваліфікаційні вимоги до учасників конкурсу є менш обмежувальними. Зокрема, потенційний покупець повинен мати досвід роботи в металургії чи в пов'язаних галузях не менше 3 років та досвід управління такими підприємствами не менше 1 року. Покупець повинен також надати детальну інформацію про своїх власників, та не може бути офшорною компанією. У той же час соціальні, економічні та інвестиційні зобов'язання значно підвищено. Новий власник буде зобов'язаний зберегти чисельність зайнятих на підприємстві на поточному рівні протягом 5 років, забезпечувати сьогоdnішній стан соціальної інфраструктури, забезпечити податкові виплати до бюджету в обсязі не нижче середнього обсягу сплачених підприємством податків у 2003-2004 роках, отримувати прибуток протягом наступних 5 років на рівні не менше 9,5 млрд. грн. у цінах 2005 року, а також інтенсивно інвестувати кошти у реконструкцію комбінату. Такі жорсткі економічні та інвестиційні зобов'язання можуть відштовхнути потенційних покупців, зменшуючи шанси повторної успішної приватизації.

Зовнішній сектор: Україна та ЄС підписали нову угоду щодо торгівлі сталлю

Після кількох років переговорів Україна та ЄС підписали нову угоду про торгівлю сталлю між країнами протягом 2005 та 2006 років. Угода передбачає підвищення квоти на імпорт сталі з України в країни ЄС, при цьому залишаючи мито на експорт лому чорних металів з України на рівні 30 євро за тону. Зменшення експортного мита призведе до пропорційного розширення квоти, зокрема при повній відміні мита збільшення квоти становитиме 43%. Після вступу України до СОТ квоту буде повністю відмінено. Угода є суттєвим прогресом у стосунках між Україною та ЄС, оскільки сталь є ключовою позицією експорту України до ЄС й одночасно одним з найбільш чутливих товарів у структурі торгівлі ЄС.

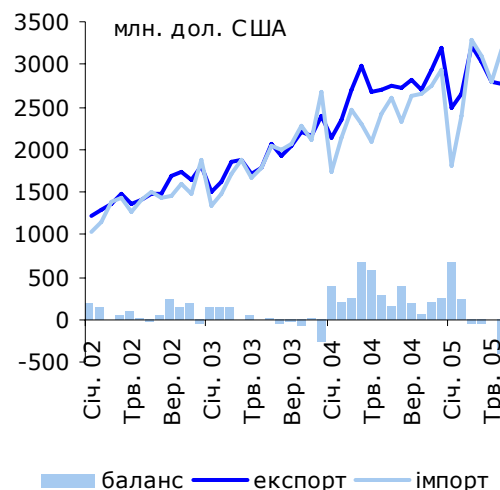
У серпні Україна та Китай парафували протокол про доступ до ринків товарів та послуг, який, як очікується, буде підписано після вирішення декількох технічних деталей. На сьогодні Україна завершила двосторонні переговори з 36 країнами, але все ще має закінчити переговори більш ніж з десятима членами

Інвестиції в основний капітал

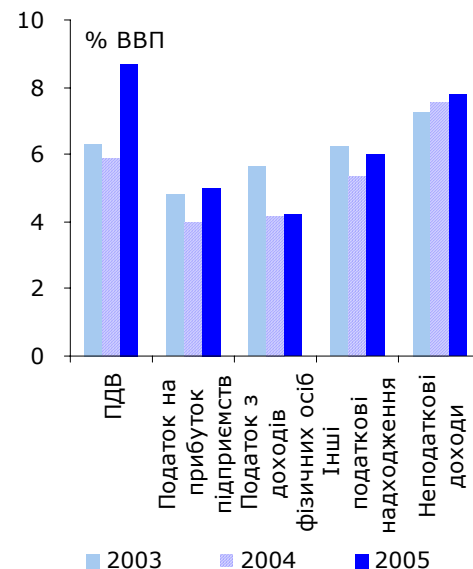
Джерело: Держкомстат

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: Держ комстат

Доходи зведеного бюджету у січні-липні

Джерело: Державне казначейство

СОТ, у тому числі з США та Австралією. У серпні США відмінили торговельні санкції проти українських товарів, які було накладено у 2002 році для компенсації шкоди, завданої США низьким рівнем захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Таке рішення покращує перспективи підписання двостороннього протоколу між США та Україною в рамках переговорів щодо вступу останньої до СОТ. Для того, щоб приєднатись до СОТ у 2005 році, Україна також має завершити гармонізацію українського законодавства з вимогами СОТ та погодити заключний звіт Робочої групи СОТ.

За даними Держкомстату, протягом першого півріччя цього року експорт товарів зріс на 9,2% дпр у доларовому виразі, в той час, як імпорт збільшився на 26,0% дпр. Сальдо торгівлі товарами залишилось додатним і склало 0,4 млрд. дол. США, що майже на 2 млрд. дол. США нижче за аналогічний показник минулого року.

Фіскальна політика: План доходів до державного бюджету продовжує перевищуватись

Протягом січня-липня доходи державного бюджету перевищували запланований показник на 7%. Серед основних факторів впливу на обсяги державних доходів були збільшення легального імпорту, тимчасове скасування привілеїв для малих підприємств зі сплати ПДВ, нагромадження заборгованості з відшкодування ПДВ (яка з початку року перевищила 3 млрд. грн.) та різке збільшення дострокової сплати податку на прибуток підприємств. Крім того, дивіденди, сплачені державними підприємствами, перевищили запланований рівень у 1,5 раз. Видатки державного бюджету було виконано на рівні 93% від плану. Підсумковий профіцит бюджету, розрахований за касовим методом, склав 2,2 млрд. грн. (або 1% від ВВП).

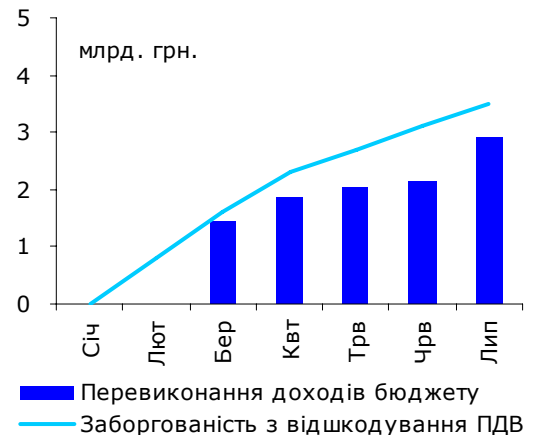
Соціальна політика: Парламент підвищив збір на послуги мобільного зв'язку для поповнення Пенсійного фонду

Пенсійний фонд продовжує акумулювати кошти з різних джерел для забезпечення виплати пенсій на затверженому рівні. Станом на липень з державного бюджету до Пенсійного фонду було переведено 13,2 млрд. грн., що становить 71% від загальної суми трансфертів, запланованих на 2005 рік. Незважаючи на наявність бюджетної підтримки, у майбутньому Пенсійний фонд має покладатись на інші, чітко визначені джерела доходів. З цією метою у липні парламент підвищив пенсійний збір на послуги мобільного зв'язку з 6% до 7,5%. Підвищення мінімальної заробітної плати до 310 грн. у липні та до 332 грн. у вересні також матиме позитивний вплив на нагромадження коштів Пенсійним фондом.

Монетарна політика: НБУ повертається до більш жорсткої монетарної політики

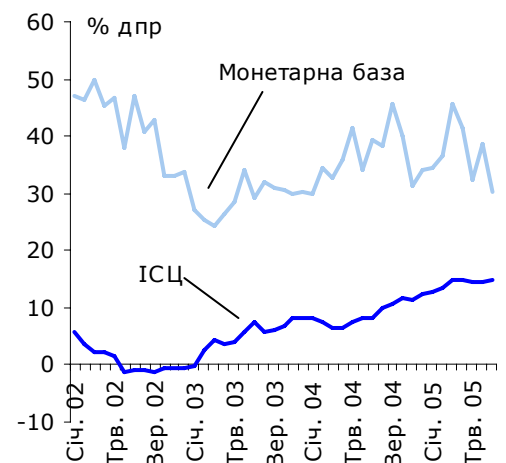
У липні темпи зростання монетарної бази та грошової маси склали 30,2% дпр та 35,9% дпр відповідно. Згідно з інформацією НБУ, сповільнення темпів зростання монетарних показників, головним чином, завдячує значному нагромадженню коштів на Єдиному казначейському рахунку. Незважаючи на сповільнення зростання грошових агрегатів, у серпні НБУ вжив кілька заходів по зв'язуванню грошової маси. Крім підвищення облікової ставки на 0,5 відсоткові пункти до 9,5% річних на початку серпня, центральний банк також запровадив жорсткіші вимоги до формування банками обов'язкових резервів. Починаючи з 1 вересня норматив обов'язкового резервування за усіма поточними рахунками та вкладками на вимогу підвищено з 7% до 8%. Також збільшено вимоги до щоденного залишку коштів на кореспондентському рахунку в НБУ. Відповідно до офіційних пояснень, ці заходи націлені на стримування інфляційних процесів. Однак їх ефективність у досягненні цієї цілі викликає

Заборгованість з відшкодування ПДВ та перевищення доходів бюджету у 2005 р.

Джерело: Державне казначейство

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держ комстат, НБУ

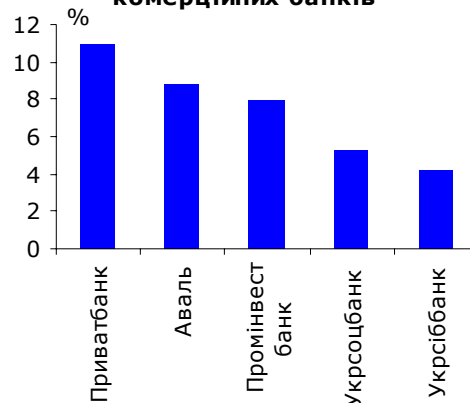
сумніви, оскільки дотепер вплив монетарних показників на інфляцію в Україні був дуже обмеженим. Проте такі заходи зменшать ліквідність банків, яка довгий час була надлишковою, та збільшать попит з боку банків на кредити рефінансування НБУ, тим самим посилюючи здатність НБУ впливати на грошовий ринок інструментами рефінансування.

У липні показник інфляції склав 14,8% дпр. Тривале зростання цін на харчові продукти, зокрема на м'ясо та м'ясопродукти, залишається основним фактором розгортання інфляції. До того ж, сезонне зниження цін на фрукти та овочі було нівельовано різким підвищенням ціни на цукор, яка протягом липня збільшилась на 24,1%. Беручи до уваги швидке зростання цін на бензин, яке спостерігалось в серпні, дуже мало ймовірно, що показник інфляції до кінця року складе менше 14%.

Фінансові ринки: Австрійський Raiffeisen International придбав український банк "Аваль"

Банківський сектор. Після кількох місяців переговорів Raiffeisen International Bank-Holding AG (Відень) став власником 93,5% акцій банку "Аваль" (Київ) – другого найбільшого українського банку. "Аваль" має розгалужену мережу філій, яка складається з більше ніж 1300 підрозділів, та активно розвиває банківські послуги для малих підприємств та фізичних осіб. Тепер на "Аваль" та Raiffeisen Україна, який є дочірньою структурою Raiffeisen International, припадатиме найбільша частка українського ринку банківських послуг - майже 12%. За інформацією Raiffeisen International, управління банками буде здійснюватися окремо, однак не виключено, що незабаром буде розглянуто можливість їх злиття. На додаток до цієї угоди, Raiffeisen International також оголосив про завершення переговорів про купівлю Українського процесінгового центру (УПЦ). УПЦ є незалежним центром, який обслуговує операції з пластиковими картками більше ніж 30 українських банків, та має сертифікати Visa International, MasterCard, American Express та Diners Club. Ці угоди роблять Raiffeisen надзвичайно сильним гравцем на українському ринку банківських послуг, що може стимулювати інші великі банки активно посилювати свої позиції або шукати іноземних партнерів.

Частки ринку найбільших комерційних банків*

* за активами станом на 01.01.2005
Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		ІІкв 04	ІІІкв 04	ІVкв 04	Ікв 05	ІІкв 05	Бер.	Квт.	Трв.	Чрв.	Лип.
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	13,7	14,0	8,5	5,0	...	5,2	3,9	3,6	1,1	2,4
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	13,2	13,5	12,1	5,0	...	5,4*	5,0*	4,7*	4,0*	3,7*
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	15,9	14,4	12,5	7,1	5,0	7,1	6,7	6,2	5,0	3,9
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,5	24,8	19,4	4,5	7,0	4,5	5,2	5,4	7,0	7,2
ІСЦ	% дпр	8,0	10,7	12,3	14,7	14,4	14,7	14,7	14,6	14,4	14,8
ІВЦ	% дпр	22,4	23,3	24,1	22,0	17,7	22,0	21,1	20,5	17,7	15,7
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	42,7	39,8	37,2	16,5	...	16,8"	12,4"	10,6"	9,2"	...
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	29,6	26,6	26,0	17,0	...	18,5"	22,9"	24,9"	26,0"	...
Торгівельний баланс товарами (кум.)	млрд. дол. США	2,23	2,91	3,74	1,05	...	0,86"	0,79"	0,79"	0,38"	...
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	4,01	5,78	6,80	1,7	...	x	x	x	x	x
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	15,5	13,1	10,4	10,8	...	x	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	9,63	12,11	9,52	11,95	13,07	11,95	13,00	13,19	13,07	13,63
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	34,2	45,7	34,1	45,5	38,7	45,5	41,3	32,4	38,7	30,2
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	16,6	17,0	17,9'	17,0	15,4	17,0	16,4	15,9	15,4	15,2
Обмінний курс, середній	дол. США	5,33	5,31	5,31	5,3	5,10	5,29	5,19	5,05	5,05	5,05
Обмінний курс, середній	євро	6,42	6,49	6,88	6,95	6,43	6,98	6,71	6,43	6,15	6,09

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

' Станом на 24 грудня 2004 року

" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат), кварталні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)

* Місячні показники не враховують регулярні кварталні перегляди ВВП

** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

*** Зростання у доларовому виразі

Основні Економічні Показники		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Номинальний ВВП	млрд. грн.	93,4	102,6	130,4	170,1	204,2	225,8	264,2	345,9 ^e
Номинальний ВВП	млрд. дол. США	50,2	41,9	31,6	31,2	37,8	42,6	49,5	65,1 ^e
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	-3,0	-1,9	-0,2	5,9	9,2	5,2	9,4	12,1 ^e
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	-0,3	-1,0	4,0	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	-1,9	-9,6	-6,9	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	15,9	10,6	22,7	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	10,1	20,0	19,2	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	7,7	13,2	31,5	20,9	8,6	3,1	7,8	20,4
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	5,0	35,4	15,7	20,8	0,9	5,7	11,2	24,1
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	0,0	-13,4	-7,9	17,9	9,5	10,7	24,0	37,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	2,0	-14,0	-19,1	18,9	14,1	4,9	28,7	26,0
Поточний рахунок	млрд. дол. США	-1,3	-1,3	0,9 ^o	1,2 ^{oo}	1,4	3,1	2,9	6,8
Поточний рахунок	% ВВП	-2,7	-3,1	2,9 ^o	3,8 ^{oo}	3,74	7,7	5,9	10,4
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,7	0,5	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	2,4	0,8	1,1	1,5	3,1	4,42	6,94	9,52
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-6,8	-2,7	-2,1	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,4
Загальний державний борг	% ВВП	30,3	49,4	61,4	45,2	36,3	34,3	29,45	24,7
Зовн. борг (загальний)	% ВВП	19,4	38,4	49,9	33,0	26,0	24,6	17,3	18,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	44,6	21,9	39,3	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1
Обмінний курс, середній	дол. США	1,86	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	1,90	3,43	5,07	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, середній	євро	2,11	2,77	4,39	5,03	4,81	5,03	6,02	6,62
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	2,11	4,02	5,20	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, IFS, власні розрахунки

* Показник розрахований за новою методологією, що застосовується з 2002 року.

"Мінус" означає дефіцит бюджету

^o Вартість товарів, переданих у власність Росії згідно з міжурядовою угодою про розподіл Чорноморського флоту, підписаною у травні 1997 року, на загальну суму 726 млн. дол. США не врахована

^{oo} Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ згідно з міжурядовою угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована

^e Попередня оцінка Держкомстату